

Straffe historische verhalen

In onze rubriek straffe historische verhalen las Sam van Clemen voor ons het boek "Wulpse wijven, geile gasten", uitgegeven door Davidsfonds. Het boek bundelt 'middeleeuwse pikanterieën in woord en beeld', samen meer dan veertig pikante, erotische tot zelfs schunnige verhalen, raadsels, gedichten en liederen.

Wulpse wijven, geile gasten

In *Wulpse wijven, geile gasten* leest men over listige, overspelige vrouwen, over een jonge knaap die geld verdient aan het liefdesspel of over nonnetjes die in het badhuis op zoek gaan naar verlossing. Eenvoudige plots, een beperkt aantal personages zoals de bedrogen echtgenoot, de overspelige vrouw en haar minnaar en erotiek: dat zijn de ingrediënten van een middeleeuwse *Schwank* of 'boerde'. Deze amusante verhalen werden door specialisten in de middeleeuwse letterkunde bijeengebracht en vertaald uit het oudfrans, middelnederlands, middelhoogduits en middelengels naar het hedendaags Nederlands. De teksten werden aangevuld met pikante afbeeldingen uit de middeleeuwse kunst.

We doen een greep uit de inderdaad gepekeld inhoud. Een voorbeeld is het verhaal 'Over de vrouw die zich liet naaien op het graf van haar man' (p. 12-14). Een weduwe werd bijna gek van verdriet na het overlijden van haar beminde echtgenoot. Ze verbleef zo veel mogelijk bij zijn graf, wat werd opgemerkt door een passerende ridder met zijn schildknaap. Deze laatste stapte op haar toe en vertelde dat hij zijn geliefde had vermoord door zijn 'mateloze geilheid' 'door haar te naaien'. Het antwoord luidde: 'God, ik heb geen zin meer om langer te leven. Beste man, kom hier! Bevrijd me van deze wereld! Dood me! Doe je best en neem mij – als je kunt – nog erger te pakken dan je dame die je – naar je beweert – bij het naaien hebt gedood.' Maar dit laatste bleek tegen te vallen. 'Denk je me zo te kunnen vermoorden?', vroeg de dame na afloop, 'zoals je me nu naait? Eerder zul je zelf de pijp uitgaan dan dat je mij vermoordt.' Aldus vond de dame troost, die eerder de dag nog zo bedroefd was.

'Over de knaap uit Dordrecht' (p. 94-95) gaat over een jongeman die steenrijk leek te zijn zonder ervoor te werken. Desgevraagd antwoordde hij over de herkomst van die rijkdom aan

de plaatselijke baljuw: 'voor geld duik ik met de echtgenote van allerlei mannen de koffer in.' Drie dagen later vertelde die baljuw over de 'werkzaamheden' van die jongeman aan zijn verzamelde familie. 'De familie beaamde dat hij een fraai beroep had.' De echtgenote van de baljuw besloot daarop echter om zelf een beroep te doen om zijn 'diensten'. De baljuw betrapte beiden onverhoeds in bed, maar de afloop hiervan was tamelijk onverwacht. De baljuw zei namelijk: 'Ik smee u: maak me niet te schande in deze streek. Ik zal u het nodige geld geven. Nooit van mijn leven betaalde ik met zoveel pijn in het hart. Van uw diensten wens ik nimmer meer gebruik te maken.' 'Zodra de knaap zijn centen binnen had, vond hij het zelf eigenlijk wel een leuk avontuurtje.'

Verschillende opgenomen verhalen maken deel uit van de fameuze *Canterbury Tales*, zoals bekend een verzameling verhalen uit de middelengelse literatuur die in de 14de eeuw werd geschreven door Geoffrey Chaucer. Gezamenlijk vormen ze een raamvertelling. Hierin wordt verteld hoe een aantal pelgrims samen op reis gaan. Zij besluiten om elkaar onderweg ieder vier verhalen te vertellen. De pelgrims hebben een heel gevarieerde achtergrond en dat komt ook tot uiting in de verhalen. De thema's zijn zaken als hoofse liefde, verraad, gierigheid en overspel. Ook wordt er gebruikgemaakt van verschillende vertelgenres waaronder *fabliau* (zoals in *The Miller's Tale*). Een *fabliau* was een korte, vaak erotische of satirische vertelling waarin de spot werd gedreven met bedrogen echtgenoten, de geestelijkheid of domme boeren.

In de bundel wordt de integrale tekst van *The Miller's Tale* gebracht, met als titel 'De vertelling van de molenaar' (p. 76-83). Het is het tweede verhaal van de *Canterbury Tales*. Het wordt dus verteld door de 'Miller' (molenaar). Zijn verhaal gaat over John, een oude timmerman uit Oxford; Alison, zijn mooie verleidelijke jonge vrouw; Nicholas, een inwonende student; en Absolom, de koster van de parochie. Nicholas wil Alison in bed krijgen en zij stemt hiermee in. Nicholas en Alison smeden daarom een plan om John 's nachts uit de buurt te krijgen. Nicholas overtuigt John ervan dat er een tweede zondvloed op komst is en dat om deze ramp te overleven, zijn instructies nauwkeurig moeten worden uitgevoerd. De timmerman, zijn vrouw en hijzelf moeten ieder de nacht doorbrengen in een aparte ton. Zodra John daar in slaap valt, kruipen Alison en Nicholas kruipen samen in bed om de liefde te bedrijven. Absolom knielt vervolgens bij het raam van Alison en vraagt haar om een zoen, waarna ze in het donker haar achterwerk naar buiten steekt en Absolom haar daar kust. Kwaad om deze vernedering loopt hij weg om terug te keren met een stuk heet ijzer. Nu vraagt hij weer om een zoen. Deze keer steekt Nicholas zijn achterste naar buiten, waarna Absolom het hete ijzer tussen zijn billen steekt. Nicholas schreeuwt om bluswater waardoor John wakker wordt. John denkt dat de zondvloed eraan komt, hij snijdt de touwen door en valt naar beneden. Het dorp loopt uit en vindt John gewond op de grond. Deze legt uit wat er gebeurd is, waarna het dorp hem uitlacht. 'Zo werd dus de timmermansvrouw genaaid, heeft Absolom haar kont gekust en heeft Nicolaas zijn gat verbrand.'

Als uitsmijter brengen we het verhaal van 'De ridder met de sperwer' (p. 116-119). Het gaat

over een welvarend klooster vol vrome nonnen, waar geen man de kloostergebouwen mocht betreden. In dit klooster bevond zich 'een knappe, adellijke jongedame'. Ze was echter wereldvreemd, want ze had er al vijftien jaar doorgebracht en leefde precies volgens de kloosterregels. Op een dag ging ze wandelen op de ringmuur die het klooster omgaf. In de verte zag ze een ridder met op zijn hand een vogel, die een sperwer bleek te zijn. De ridder voegde eraan toe: 'Met plezier zal ik u de sperwer geven in ruil voor uw minne'. Maar de dame bleek niet te weten wat hij bedoelde met haar 'minne'. Dat werd al snel duidelijk: 'De knappe hoofse ridder ging op zoek naar de minne, totdat hij meende dat zijn sperwer voldoende betaald was.' Vervolgens nam hij tevreden afscheid. In het klooster waren de medezusters echter helemaal niet tevreden over de 'betaling' voor de sperwer. 'Dit is het einde van het verhaal van de gelukkige ridder met de sperwer en de vrolijke jongedame die de kloosterregels overtrad en op die manier haar maagdelijkheid verloor.'

Ludo Jongen e.a. (red.). *Wulpse wijven, geile gasten. Middeleeuwse pikanterieën in woord en beeld*. Leuven, 2014, Davidsfonds Uitgeverij, 175 p.

Sam Van Clemen

Historische weetjes: wist je dat...

Benedictus IX tussen 1032 en 1048 driemaal Paus was? De eerste maal werd hij afgezet, de tweede maal verkocht hij zijn ambt. Na zijn derde pausschap trok hij zich terug in een klooster. Hij is de enige die ooit meerdere keren paus is geweest en de enige die het ambt heeft verkocht.